

Saksframlegg

Styre, utvalg, komité m.m.	Møtedato	Saksnr.
Formannskapet	20.03.2025	015/25

Saksbeh.	Arkiv	Arkivsaknr.
RAKRSK Saksansv. Kristine Skjæggestad Bergseng		18/49

Forslag til kommunedelplan for kulturminner i Råde kommune - Fremlegges for 2.gangs høring og offentlig ettersyn

Formannskapet - Vedtak:

I medhold av plan- og bygningsloven §11-14, legges forslag til kommunedelplan for kulturminner i Råde kommune 2025-2037, med handlingsplan ut til 2.gangs høring og offentlig ettersyn i minimum 6 uker.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

I medhold av plan- og bygningsloven §11-14, legges forslag til kommunedelplan for kulturminner i Råde kommune 2025-2037, med handlingsplan ut til 2.gangs høring og offentlig ettersyn i minimum 6 uker.

Bakgrunn for saken og historikk:

Kommunestyret vedtok i KS 030/19 å fastsette planprogrammet for kommunedelplan for kulturminner i Råde kommune. Planforslaget ble utarbeidet og FS vedtok i sak 032/22 å legge kulturminneplanen ut på høring og offentlig ettersyn, med frist 16.08.2022 til å komme med uttalelser.

Kommunen mottok uttalelser fra offentlige myndigheter. Disse er vurdert av administrasjonen i vedlegg 7, og kan leses i sin helhet i vedlegg 8. Noen av uttalelsene er foreslått tatt til følge av administrasjonen, og det er gjort endringer i planutkastet på bakgrunn av vurderingene. De øvrige uttalelsene er enten ikke tatt til følge eller tatt til orientering, og følges opp i videre planarbeid. Et av innspillene som administrasjon tok til følge var å inkludere en handlingsplan (se vedlegg 1) og sende planforslaget ut på 2.gangs høring.

Saksopplysninger:

Kommunedelplan for kulturminner beskriver kulturhistorien i Råde og identifiserer viktige kulturminner og miljøer. Den omfatter både eldre kulturminner og nyere tids kulturminner knyttet til landbruk, kystkultur, samferdsel, industri og forsvar. Planen tar for seg utfordringer som klimaendringer, manglende kompetanse, vedlikehold og endringer i landbruksnæringen

som påvirker bevaring av kulturminner. Planen beskriver også overordnede målsetninger for forvaltningen av kulturminner i kommunen.

Mål for kulturminneplanen:

- I Råde er kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap kartlagt og synliggjort.
- I Råde har vi en bærekraftig forvaltning av kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap slik at fremtidens generasjoner opplever Råde med historisk dybde og tydelig identitet.
- I Råde kjenner vi vår historie og har økt bevissthet om kulturminnene, kulturmiljøene og kulturlandskapet.

Planen omhandler en oversikt og beskrivelse av viktige kulturlandskap, kulturmiljøer og kulturminner i Råde. Et representativt utvalg av kulturminner og kulturmiljøer skal bevares i et langsiktig perspektiv. I dette ligger forståelsen av at vi ikke kan ta vare på alt, men at vi må velge. Det er viktig at både fortid, nåtid og framtid ses samlet slik at utformingen av våre fysiske omgivelser tas inn i alle disse aspektene. Det betyr at vi må klare å kombinere samfunnsutvikling og kulturminneforvaltning. Kulturminneplanen er ikke en uttømmende oversikt over kulturminner og kulturmiljøer i Råde kommune. Det ble innhentet ekstern bistand fra Asplan Viak, som gjennomførte en kulturminneregistrering av utvalgte objekter i kommunen. Kulturminnene er verdisatt i henhold til Asplan Viaks metode, se vedlegg 2. Objektene som er valgt ut er fra SEFRAK-registeret, og er starten på kommunens arbeid med å registrere kulturminner. Kommunen har ikke kartlagt samtlige kulturminner i kommunen. Kulturminneplanen må derfor ikke sees på som et statisk dokument, men som starten på et viktig arbeid med forvaltning og formidling av kommunens kulturminner og kulturmiljøer. I tillegg har Asplan Viak bistått kommunen med en handlingsdel til kulturminneplanen, se vedlegg 1.

Vurdering:

Kommunedelplan for kulturminner er et viktig verktøy for forvaltningen av kulturminner i Råde. Kulturminner er en viktig del av omgivelsene og identiteten til Råde. Kulturminner forteller en historie om hvordan Råde-samfunnet har utviklet seg gjennom tiden og blitt til det samfunnet det er i dag. Vi må sørge for at vår felles historie og kulturarv blir en kilde til opplevelse, kunnskap og identitet for alle.

Formålet med planen er å styrke kommunens kunnskapsgrunnlag om kulturminner og sikre en effektiv, langsiktig og forutsigbar forvaltning av kulturminner i Råde. Planarbeidet har i stor grad bestått av å kartlegge, registrere og vurdere kulturminner i kommunen, slik at de kan ivaretas for framtidige generasjoner, og være ressurser for bruk i dagens samfunn. Planen skal være et sentralt styringsdokument for kommunens arbeid på kulturminnefeltet, og skal bidra til økt kunnskap om kommunens kulturminner, samt bidra til bærekraftig vern, forvaltning og utvikling av disse. Planen skal gi rammer og retningslinjer for bevaring av kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap slik at Råde også i fremtiden kan oppleves med historisk dybde.

Det er viktig at vi som kommune gjør en jobb med å velge ut våre viktigste kulturminner for ivaretagelse. Kulturminner og kulturmiljøer, med deres egenart og variasjon, skal vernes som del av vår kulturarv og identitet. De skal også ivaretas som vitenskapelig kildemateriale, og som varig grunnlag for nålevende og framtidige generasjoners opplevelse. Planen skal ivareta dette, og består av en oversikt over utvalgte kulturminner og kulturmiljøer, som foreslås tatt vare på for fremtiden. Det er gjort et utvalg av kulturminner/kulturmiljøer som blir listet opp som "prioriterte kulturminner/miljøer" innen for ulike temaer som landbruk, kyst og strandsittermiljø, samferdsel og infrastruktur, tekniske og industrielle kulturminner, offentlige institusjoner, krigs- og forsvarsminner. Dette viser noen av kulturminnene kommunen ønsker å ivareta, men kulturminneplanen gir i seg selv ikke et direkte, juridisk vern av disse kulturminnene.

Klima og bærekraft har blitt viktige temaer å vurdere også i et kulturminnevernsperspektiv. I Riksantikvarens klimastrategi for kulturmiljøforvaltning er det et uttalt mål at bygninger

bevares og brukes, slik at klimagassutslipp reduseres og kulturmiljø ivaretas. Råde skal ta ansvar for at vi når FNs mål om miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft innen 2030.

Konsekvenser for sosial bærekraft:

Kulturminner skal gå i arv til framtidige generasjoner, og være en identitetsbygger for dagens samfunn. Kulturarven er felles, og vi skal alle kunne gjenkjenne oss i den. Mange kulturminner er også del av våre omgivelser, som bidrar til trivsel og aktivitet.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft:

Planforslaget beskriver mål og strategier for arbeidet, men innehar også konkrete forslag til handlingspunkter. I handlingsdelen foreslås det tiltak som jevnlig må vurderes i forbindelse med kommunens budsjett. Tiltak som ikke kan løses innenfor gjeldende budsjettrammer, må vurderes i kommunens årlige budsjett- og økonomiplanprosesser.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft:

Innsats for å verne om og sikre verdens kultur- og naturarv er omtalt i et eget delmål under FNs bærekraftsmål 11 «Bærekraftige byer og samfunn». Bevaring av kulturmiljøer bidrar også til måloppnåelse innenfor flere av de andre bærekraftsmålene. Både av hensyn til klima, ressursbruk og økonomi vil det være samfunnsnyttig å legge til rette for gjenbruk og istandsetting av kulturminner.

Råde kommune skal ivareta sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. Vi verdsetter, opprettholder og videreutvikler våre kulturminner. Kulturminnene skal ivaretas for fremtidige generasjoner og kan være ressurser for bruk i dagens samfunn.

Medbestemmelse og konsekvenser for brukerne:

Ved kommunens bygdelab ble det invitert til medvirkningsmøte og det ble gitt mulighet til å komme med innspill til kulturminneplanen. I tillegg har det vært mulig å gi innspill digitalt. Videre lå planen ute til høring og offentlig ettersyn der kommunen fikk mange tilbakemeldinger fra offentlige myndigheter. Planen skal legges ut på 2.gangs høring og det vil igjen være anledning for alle som ønsker å gi innspill til planen.

Møtebehandling:

Behandling i Formannskapet 20.03.2025:

Det ble ikke fremmet endrings- eller tilleggsforslag.

Votering:

Kommunedirektørens forslag ble enstemmig

Vedtak - Formannskapet - 20.03.2025

I medhold av plan- og bygningsloven §11-14, legges forslag til kommunedelplan for kulturminner i Råde kommune 2025-2037, med handlingsplan ut til 2.gangs høring og offentlig ettersyn i minimum 6 uker.

Vedlegg:	Tittel
Dok. dato	
1. 28.02.2025	Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap 2025-2037. datert 20.03.2025
2. 28.02.2025	Vedlegg 1 - Handlingsdel for kulturminneplan Råde kommune 2025 - 2029, datert 20.03.2025
3. 28.02.2025	Vedlegg 2 - Metode for vurdering av verneverdi

Vedlegg:	Tittel
Dok. dato	
4. 28.02.2025	Vedlegg 3 - Sentrale begrep og uttrykk i kulturminnevernet, datert 20.03.2025
5. 28.02.2025	Vedlegg 4 - Lowverk, datert 20.03.2025
6. 28.02.2025	Vedlegg 5 - Registre over kulturminner, datert 20.03.2025
7. 28.02.2025	Vedlegg 6 - Kart over kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap som planen omhandler, datert 20.03.2025
8. 28.02.2025	Vedlegg 7 - Administrasjonens vurderinger av innkomne høringssvar ved 1.gangs høring og offentlig ettersyn, datert 20.03.2025 (1)
9. 28.02.2025	Vedlegg 8 - Samling av høringsuttalelser, datert 20.03.2025